

NÉHÁNY ÁRPÁD-KORI OKLEVÉL EMLÉKE 1327. ÉVI
OKIRATOKBAN

A magyar középkortudomány régi adósságainak törlesztéseként az elmúlt években napvilágot látott forráskiadványok szépen gyarapodó sora¹ a diplomatikai kutatások örvendetes élénkülését bizonyítják. Egy-egy oklevél feldolgozásának nem csupán az lehet az eredménye, hogy eleddig kevésbé, vagy egyáltalán nem hasznosított információk publikálása által számos új adat segíti majd köztörténetünk pontosabb feltárását hanem egyszerű diplomatikai ismereteink is szerencsésen bővíthetnek, avagy pontosabbá válhatnak. Az oklevél feldolgozójának a regesztázáson túl meg kell vizsgálnia a forrásban részint átirrt, részint említésben felbukkanó korábbi okleveleket is, azt felderítendő, hogy ezek a munkálatai korszakhatárán és tárgyán kívül eső iratok korábról ismertek-e, létezik-e kiadásuk, illetőleg megelőző feldolgozásuk — ha megtörtént — regisztrálta-e a fennmaradás hagyományában az éppen felszínre került előfordulást. E jelzett kérdések megválaszolása olykor nem is túl egyszerű, hiszen nem áll rendelkezésünkre olyan segédeszköz, amely megbízható eligazodást tenne lehetővé az egyes oklevelek kiadottságát, feldolgozását illetően. A helyzet pillanatnyilag csak az Árpád-kor királyi oklevelei esetében kedvezőbb, hiszen a *Regesta Arpadiana* segítségével igen gyorsan és pontosan tájékozódni lehet az ismertséggel és a szöveg hagyománnyal kapcsolatos problémákban. Más eseteknél viszont csak a minden ilyen jellegű feldolgozást szükségképpen megelőző, a nyomtatott előfordulásokat regisztráló adatbázistól, illetőleg a rendelkezésre álló, elődeink által kiadott okmánytárak átlapozásától remélhetünk választ kérdéseinkre.² A tévedés lehetőségét persze egyáltalán nem lehet kizárni, hiszen nehezen hozzáférhető, nagy régiségű vagy szórvány jellegű forrásközléseknek a kutatói figyelmet éppen elkerülő lapjain még mindig megbújhatnak olyan nyomtatott közlések, kiadások, amelyek esetleges nyilvánvalóvá válása utóbb majd pusztán újrafelfedezéssel teszi azt, ami felfedezésnek tetszett a kutató számára. E bizonytalanságban rejlő kockázatot azonban vélhetőleg még így is érdemes vállalni, mert adott esetben az újrafelfedezés sem feltétlenül haszontalan, ha valóban

¹ A legfontosabbak: A Szent—Ivány család levéltára. 1230-1525. Szerk. BORSA IVÁN Bp. 1988.; A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei. I—II. Szerk. JAKÓ ZSIGMOND. Bp. 1990.; A Balassa család levéltára. 1193—1526. Szerk. BORSA IVÁN. Bp. 1990.; A Justh család levéltára. 1274—1525. Szerk. BORSA IVÁN. Bp. 1991.; Anjou-kori oklevéltár. I. 1301—1305. Szerk. KRISTÓ GYULA. Bp.—Szeged 1990.; Anjou-kori oklevéltár. VII. 1323. Szerk. BLAZOVICH LÁSZLÓ—GÉCZI LAJOS. Bp.—Szeged 1991.

² E téren is jól hasznosítható GYÖRFFY GYÖRGY: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza [a továbbiakban: ÁMF]. I—III. Bp. 1963—1987.

nagyon „eldugott” helyen rejtezik a valamikori feldolgozás, illetve ha valamely szempontból fontos, figyelemre méltó adatok elevenebbé tételéről van szó. Az Anjou-kori oklevéltár megindult munkálatai természetesen teszik mindennaposokká az ilyesfajta problémákat, ugyanakkor az elkészült kötetek lapjain a megadott időhatárokra kívül eső okiratokkal kapcsolatos megállapítások, a szöveghagyományuk szálainak vizsgálatából leszűrt következtetések szinte egyáltalán nem kapnak teret, s így nem válva publikusakká, lényegében elveszett eredményeknek tekinthetők. Célszerűnek látszik tehát azon esetekben, ahol az oklevélfeldolgozás során ismeretlennek ítélt oklevelek nyomai kerülnek felszínre, ezekről — mintegy a múlt századi „okmányi kalászatok” hagyományait követve — röviden hírt adni. Az 1327-ből ránk maradt oklevelek feldolgozása során ezidáig négy olyan, az Árpádok családjához kötődő diploma nyomaira bukkantunk, amelyeket a jelek szerint nem hasznosított még a kutatás. Ezek közül az egyik átiratban, a másik három pedig említés szerű, rövid tartalmi átiratban maradt ránk.

1. Timót fia: Péter, aki a királyi udvarban kulcsárként (claviger) teljesített szolgálatot, 1327-ben mind I. Károlyval,³ mind pedig a királynéval, Erzsébettel⁴ átratta azt a privilégiumot, amelyet többek között egyik őse, István nyert el 1273-ban IV. László király anyjától, Erzsébet királynétól. Az eredeti adománylevél úgy tűnik nem maradt fenn. A két átiró oklevél vétel révén került az Országos Levéltárba. Mindkettő állapota erősen rongált, a hajtások mentén négy részre szakadtak, s az egyes részek széleinek elfoszlása miatt több helyen hiányosak is. Különösen a királyi megerősítőlevél alsó része mutat nagy hiányokat; a méltóságsorban a világi tisztségviselőket felsoroló szakasz úgyszólván teljesen megsemmisült. Miután azonban a két átirat sérülései és hiányai jobbra nem esnek egybe, így az átirított privilégium tartalma egészében, szövege pedig csaknem teljességgel rekonstruálható. Regesztája a következő:

Erzsébet királyné a káli (de Kaal) Szent Benedek falubeli⁵ Gergely fia: Damianus klerikus és ugyanonnan való vincellérjei, Jakab fia Jacou, illetve Benedek fia: István kérésére, előbbinek az udvarban ifjúkorától teljesített szolgálataira és követi megbízásai teljesítésével szerzett érdemeire tekintettel, őket korábbi állapotukból birtokaikkal együtt kiveszi, s valamennyiüket, illetőleg Damianus révén testvérének, Geugus-nak gyermekeit: Moxa-t s annak fiait, valamint Pouka-t, Jacou révén annak testvérét, Garmanus-t, míg István révén az ő testvéreit, Mártont és Timótot is összes örökösükkel együtt a királyi serviensek sorába iktatja. Erről kettős pecsétjével megerősített privilégiumot ad ki. Kelt udvari kancellárjának, Gergely mesternek a keze által 1273-ban.

³ Dl. 105 745. 1327. október 9.

⁴ Dl. 105 746. 1327.

⁵ Ma Szentbékállá Veszprém megyében.

Az oklevél szövege a következő:

Elizabeth dei gracia Regina Hungarie universis Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, salutem in domino sempiternam. Regie reginalisque sollicitudinis interesse dignoscitur metiri merita singulorum, et illos specialius sue munificencie premio extollere potiori, qui a primevis puericie sue temporibus in domo eorundem educati, sicut etatis, sic virtutum meruere recipere incrementa pro regie et reginalis corone honore variis se periculorum generibus nullatenus exponere formidantes. Proinde ad unversitatis vestre noticiam harum serie volumus pervenire, quod cum Damianus clericus filius Gregorii, Jacou filius Jacobi et Stephanus filius Benedicti, vinitores nostri de villa Sancti Benedicti de Kaal a primevis sue puericie temporibus iugiter in domo nostra serviendo et nos in nullis nostris necessitatibus relinquendo gratum nobis et acceptum impendissent famulatum, tam videlicet in deferendis legationibus nostris, quam aliis serviciis impendendis, a nobis humiliter postularunt, quod ipsos propter huiusmodi serviciorum merita a condicione eorum auferendo cum possessionibus suis de benignitate reginali in numerum et collegium servientium regalium transferre dignaremur. Et quia nos petitiones ipsorum habito consilio baronum nostrorum legitimas et congruas fore consideravimus, velimusque unicuique secundum exigentium suorum meritorum retribucionis titulo respondere, ut alii eorum exemplo provocati ad fidelitatis studia fortius accendantur, ipsum Damianum et per eum Moxam cum filiis suis, Poukam filium Guegus, filios fratris sui, et per Jacou Garmanum fratrem suum ac per Stephanum, Martinum et Tymoteum, fratres suos et heredes eorum seu successores cum omnibus possessionibus eorum, quas avi et patres ipsorum possiderunt, a condicione eorum penitus eximendo in numerum et cetum servientium regalium duximus transferendos, et ut hec a nobis eisdem concessa libertas salva semper et inconcussa permaneat, nec processu temporum possit per quempiam in irritum maliciose revocari, presentes eisdem concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus magistri Gregorii fidelis nostri, aule nostre cancellarii. Anno domini Millesimo ducesimo septuagesimo tercio.

2. A következő oklevél jóval bizonytalabb Árpád-kori nyomokra utal. II. Ulászló király egy 1507. november 23-án kelt oklevelében⁶ több, különböző kiállítótól származó oklevél között említést tesz egy I. Károly király által 1327. január 3-án kibocsátott okleveléről, amelyben kettős pecsétje alatt megerősítette Domokos testvérnek, az esztergomi keresztetek Szent István-egyháza mesterének és a konventnek 1285. január 24-én (IX. Kalendas Februarii, a.d. 1285.) kiadott oklevelét. I. Károly ezen megerősítő okmánya

⁶ Eredetiye: Štátny ústredný archív SSR, Garamszentbenedeki konvent hiteleshelyi lt. 2727.sz. fol. 111v, pag. 200.; fényképe: Df. 206 796.

más formában nem maradt ránk, Domokos testvér és a konvent kiadványának pedig nem leltük fel nyomát a kiadásokban. Az 1285. évi okirat szerint Kulnay (de Kulnay)⁷ Mihály fia: Mihály comes és frater-ei, Miklós és Márton egyik részről, illetve Ludány nembéli Miklós fia: Folkus comes a konvent előtt megjelenvén, Mihály — nevezett frater-ei és szomszédai beleegyezését is bírva — eladta Folkusnak ama Nyitra megyei Kernye⁸ nevű földjüket, amely kelet és dél felől a hindi⁹ (de Hyndy) nemesek birtokával, nyugatról Folkus comes földjével, északról pedig András comes fiának: Iwancha-nak a földjével volt határos, és amelyet Béla király privilégiuma révén birtokoltak. A történetek egyes momentumai jól köthetők ismert adatokhoz — így Folkus comes Nyitra megyei birtokszerzéseihez¹⁰ — néhol azonban bizonytalanságban hagynak bennünket. Elsősorban is Béla király adománylevele problematikus: „terram ... per dominum Belam regem pro fidelibus serviciis suis mediante suo privilegio donatam, Kernye vocatam”. Az eddigi információkból megfogalmazható regesztája a következő:

IV. Béla király — ismeretlen időben — szolgálataikért Kulnay Mihály fiának: Mihály comesnek és frater-einek, Miklósnak és Mártonnak adományozza a Nyitra megyei Kernye nevű földet, s erről privilégiumot ad ki.

A regesztában rögzítettek igen nehezen, illetve korántsem egyértelműen illeszkednek a Kernye birtokról fennmaradt egyéb ismereteinkhez, s a probléma végső soron akörül forog, hogy a fenti említésből kihámozott adatok valóban egy elveszett és ismeretlen IV. Bélától származó oklevél nyomát mutatják-e, vagy talán mégis egy ismert privilégiumhoz kapcsolhatóak, s pusztán annak szöveghagyományához nyújtanak újabb adalékot. Ismert ugyanis IV. Bélának egy 1248. szeptember 2-án kelt oklevele, amelyben Zochud fiának: Miklós nemesnek azon érdemeiért, amelyeket a királynak a tatárok előli menekülésekor szerzett, odaadományozta a nyitrai várhoz tartozó Kernye nevű földet.¹¹ Szentpétery Imre az oklevél közlése mellett megjegyezte, hogy Kernye föld másik részét 1287-ben Miklós fia Folkus szerezte meg. Ennek alátámasztásául IV. Lászlónak arra az okiratára hivatkozik, amelyben a király bizonyítja, hogy a hindi (de Hymud) nemesek hozzájárultak Kernye birtok Mihály fia: Mihály általi eladásához Folkus comes számára.¹² Itt egyértelműen arról az adásvételről van szó, amelynek nyomait a II. Ulászló-féle oklevél most fellelt adatai is őrzik. Ezek azon túl, hogy az elidegenítés időpontjának helyesbítését — mert az 1287 helyett 1285-ben történt — lehetővé teszik, egy olyan eshetőség megfogalmazását is megengedik, mely szerint — igazat adva Szentpéterynek — Kernye föld két

⁷ Feltehetően a Nyitra megyei Kolonnal azonosítható; ma Kolíňany Szlovákiában.

⁸ Ma pusztja a Nyitra megyei Család (Čel'adice — Szlovákia) közelében.

⁹ Nyitra megye; ma: Malé és Veľké Chyndice (Szlovákia).

¹⁰ Vö. WERTNER MÓR: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. II. Temesvár, 1892. 171.; KARÁCSONYI JÁNOS: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. II. Bp. 1901. 357.

¹¹ Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke (Regesta Arpadiana) I—II. Bp. 1923—1987. Szerk. SZENTPÉTERY IMRE [I—II/1.] — BORSA IVÁN [II./2—4.] [a továbbiakban: RA] 886. sz.

¹² RA 3430. Szentpétery az oklevél kiadására hivatkozik: WENZEL GUSZTÁV: Árpádkori új okmánytár. [a továbbiakban: ÁUO] XII. Bp. 1874. 459.

tulajdonos kezében volt IV. Béla uralkodása idején. Egyik darabját fennmaradt privilégiummal 1248-ban adományozta Miklós nemesnek, a másikat pedig ismeretlen időpontban Mihály fia: Mihály comesnek és frater-einek. Ez utóbbiak szintén privilégiumot kaptak a királytól, amely viszont nem maradt ránk; emlékét azon oklevél tartalmi átirásán keresztül, amelyet a birtok 1285-ös eladásakor az esztergomi keresztetek bocsátottak ki, II. Ulászló 1507-ben kelt irata őrizte meg csupán. E kétszeri, két darabban történt eladományozás mellett az a legnyomósabb érv, hogy az 1285-ös ügyletre vonatkozó említésben az érdemszerzők és megadományozottak azonosak a Kernye földet eladókkal, márpedig az 1248-ban kelt privilégium kétségtelenül más javadalmazottról beszél. Ebből pedig világosan következik, hogy az esztergomi keresztetek oklevelében említett privilégiumot egy elveszett királyi oklevél nyomaként kell értékelni.

Mi az ami mégis elbizonytalaníthat és óvatosságra inthet bennünket? Az első megfontolandó körülmény az, hogy a határjárás nem tartalmazó 1248-ból származó diplomából inkább teljes földrészt eladományozására, semmint részleges átruházásra lehet következtetni: „*terram Kerne vocatam... sub certis metis et antiquis, quibus ipsum castrum tenuit et possedit*”.¹³ A második elgondolkodtató momentum azonban ennél is erősebb, nevezetesen 1291. november 1-én Folkus (Fulcus) comes kérésére III. András király átírta IV. Béla 1248. szeptember 2-i, említett privilégiumát.¹⁴ E körülmény nemcsak azt teszi elvitathatóvá, hogy Kernye birtokot IV. Béla két darabban, két javadalmazottnak adományozta oda, de a két privilégium feltételezésének kétségbe vonásával — azáltal, hogy az 1285-ös birtokszerzőnél Folkusnál van az 1248-as adománylevél — a most fellelt utalás olyan értékelését is megfontolásba kell venni, hogy az nem vonatkozhat másra, mint az ismert, Kernyét 1248-ban eladományozó, egyetlen oklevelünkre. Így számolni kell Kernye birtoklástörténetét illetően egy másik eshetőséggel is, nevezetesen, hogy volt esetleg valamilyen rokoni kapcsolat az 1248-ban javadalmazott Miklós nemes és a földet 1285-ben eladók között, vagy időközben tulajdonosváltás történt az adománylevél átadásával, s az 1285-ös adásvételkor — vagy az 1327-es megerősítéskor, illetve az 1507-es említéskor — egyszerűen pontatlan említés esik az 1248-ból származó oklevél jutalmazottjáról. Az említés pontatlan voltának feltételezése természetesen ebben az esetben is jogos aggályokat ébreszt. Mindenesetre e pillanatban nehéz lenne kizárólagos érvénnyel dönteni a vázolt két eshetőség között. Abból ugyanis, hogy Folkus comesnél van 1291-ben az 1248-ból való adománylevél, csak annyi következik, hogy ekkorra a teljes Kernye birtok a tulajdonában van, ám kizárni, hogy azt két darabban is megszerezte — az első lehetőség érvényét tartva fenn — egyáltalán nem lehet. Sőt, Folkusnak az 1280-as években pontosan erre a vidékre összpontosuló, szisztematikus birtoképitése még éppen összhangba is hozható lenne Kernye fokozatos, két alkalommal történt megszerzésével. Így nem tartjuk megengedhetetlennek, hogy az 1507-ből fennmaradt utalásban egy ismeretlen IV. Béla-féle oklevél emlékét gyanítsuk.

¹³ L. a 11. sz. jegyzetben.

¹⁴ RA 3830.

Végezetül egyetlen kiegészítő mozzanat érdemel még szót. I. Károly király 1327. január 3-án nemcsak az esztergomi keresztes konvेंट tárgyalt oklevelét írta át, hanem az esztergomi káptalannak ama 1287. február 7-én kelt oklevelét is, amely megerősítette Folcus comes és Fredman zsidó adásvételét Sygarth birtok tárgyában.¹⁵ E fennmaradt oklevélből kiderül, hogy a megerősítésért Folkus fia: Tamás folyamodott a királyhoz, így nincs okunk kételkedni benne, hogy a Kernye megszerzésére vonatkozó oklevelet szintén ő íratta át, noha II. Ulászló 1507-es oklevele említetlenül hagyja a megerősítést kérő kilétét.

3—4. Egy 1360-ban kezdődött és 1365. március 14. után lezárult perről Bebek István országbíró oklevele¹⁶ tájékoztat bennünket. Masa-nak nevezett László fia: István és felkáz mérí (de Fel Kazmer) Miklós fia: Pál felperesnek a hegyaljai (de Hegyallya) nemesekkel szemben nyújtottak be keresetet, hogy a tulajdonukban lévő, Abaujvár megyei Kolbasa¹⁷ nevű birtokot a régi okirataikban lefektetett határok szerint birtokolhassák. Az alperesek kívánalmára négy fratot mutattak be, melyeknek ezen előfordulásukon kívül nem maradtak fenn nyomai.¹⁸ Kettő közülük — úgy tűnik, hogy a korábbiakban ezidáig nem hasznosított¹⁹ — Árpád-kori oklevél. A Bebek István által kiadott, rövid említésüket őrző irat alapján tartalmuk a következő regesztákban fogalmazható meg:

1268. István ifjabb király, Erdély hercege (dux) és a kunok ura Farkas fiától: János-tól,²⁰ annak közismert hűtlensége miatt Kolbasa²¹ nevű birtokát elvévén, azt hű szolgálataikért örök jogon, az oklevélbe foglalt határok között Zerechmerius fiának: Jakab-nak, s rajta keresztül frater-eiknek, Ivánnak, Zerechmeriusnak és Dénesnek adományozza

1270.²² május 3. után. V. István király szó szerint átírva privilegiálisan megerősíti a még hercegsége idején (tempore ducatus sui) Kolbasa birtok tárgyában Zerechmerius fia: Jakab és frater-ei javára tett adományát.

¹⁵ Zsigárd adásvételéről I. Hazai okmánytár VIII. Bp. 1891. 205—206., RA 3189., 3831. (Utóbbi helyen, III. András átírata regesztájának apparátusában szerepel II. Ulászló tárgyalt 1507-es oklevele, amely átírta a Zsigárral kapcsolatos korábbi okiratokat is, ám a Kernyére vonatkozó regesztákban — RA 886. és 3830. — nincs utalás rá.) I. Károly megerősítése: Dl. 50 150. (Zerdahelyi cs. lt. 65.). Zsigárd Nyitra megyében; ma: Žihárec, Szlovákia.

¹⁶ Eredetije: Štátny ústredný archív SSR, Lelesz, Ol. Metales, Abauj 12.; fényképe: Df. 209 482.

¹⁷ Ma: Kolbás Szlovákiában, Brezina közelében.

¹⁸ A kézirat leadása után nyomára bukkantam ezek közül kettőnek, mégpedig a budai káptalan 1327. évi oklevelének — átírta Opuliai László nádor 1371. szept. 22-én (AM. Košic. Kassa város titkos lt. Appendix 91.; fényképe: Df. 270 044) — és az egi káptalan 1327-ben kelt iratának — átírta az egi káptalan 1371. márc. 25-én (AM. Košic. Kassa város titkos lt. AA. Kázmér 2.; fényképe: Df. 271 056.). Ezek a továbbiakban tárgyalat két Árpád-kori oklevélhez azonban nem szolgáltatnak semmilyen újabb, értékesíthető adatot.

¹⁹ Nem szerepelnek az RA-ban és az ÁMF Kolbására vonatkozó adatai között sem (I. 114).

²⁰ Farkas fia: János vélhetőleg azonos egy 1264-es Abauj megyei vonatkozású hamis oklevélben előforduló bugath-i Farkas fia: János comes-szel (RA 1401.), és egy 1268-ból való, szintén hamis, Borsod megyei vonatkozású oklevélben említett Farkas fiával: Jánossal (RA 1890.).

²¹ Bebek István oklevelében e helyen Kobasa névelírás olvasható.

²² Bebek István oklevelében az utolsó két számjegy felcserélve szerepel, mellette viszont: „regni autem sui anno primo” áll.

Kolbasa birtok 1327-ig Zerechmerius ivadékaiknak birtokában maradt. Ekkor azonban — mint azt a Bebek István országbíró oklevelében említett másik két, az egri és a budai káptalan által kiállított irat bizonyítja — Zerechmerius fiai: Domokos és Miklós eladták Kazmer-i Péter fia István fiának: Miklósnak, s biztosítékképpen átadták neki az V. Istvántól nyert privilégiumokat is. Éppen ezek alapján igyekeznek azután felkázáni Miklós fia: Pál — akinek apja vélhetően az 1327-es egyik birtokszerződésben kereshető — és László fia: István a határokat pontosítani. Miután a per során az országbíró utasította az egri káptalant az eredeti birtokhatárok lehetőség szerinti figyelembe vételével lefolytatandó határjárásra, s tartalmilag a káptalan erről szóló jelentését is átírja oklevelében, így azon pontokat alapul véve, ahol a határ alakulásánál kifejezetten említik az V. Istvántól származó privilégiumokban foglaltakat, lehetőség nyílik az 1268-ban rögzített birtokhatárok főbb vonalainak rekonstruálására is.

A határ nyugatról egy árok, ill. akna mellett indul el, ahol hárs és tölgyfa áll, majd észak felé leereszkedve ismét egy árokhoz ér, melynél egy forrás és három tölgyfa található. Továbbmenve a Kolbasa nevű folyóvízhez jut, mely mentén ismét két földjelet említ a régi oklevél. Itt átmelve a folyón északnak vezet a vízfolyás vonalát követve, s eljut egy földhányással övezett tölgyfáiig. Továbbra is északnak emelkedve egy keskeny közutat ér el, amely Terebesre vezet. Kelet felé ezen út közelében a régi oklevél két földjelet említ, amelyeknél keresztezve az utat egy tölgyfához jut, ahol ismét földhányás áll, majd innen megint az utat követve újabb tölgyfa következik. Tartva az út vonalát ismét csak egy tölgyfánál emelt földjelhez ér, melynél délnek fordulva olyan földhányásokhoz jut, amelyek Hegyalját és Kolbasa-t különítik el, majd körülásással megjelölt tölgyecsonkhoz vezet. Innen változatlanul délnek menve két földhányás jelzi a határ további vonalát.

Miután itt éppen a vitatott Hegyalja és Kolbasa közötti határszakaszról van szó, s az 1360-as évekbeli eljárás szereplői más-más pontokban látták azonosíthatóknak a közel száz évvel korábban megadott határpontokat, az általuk felvett határjelek közül bizonytalan annak eldöntése, hogy a továbbiakban melyek azok, amelyek már V. István okleveleiben is említve voltak. Az oklevelek és a határjárás ily módon megőrződött emléke mindenestre egyértelműen igazolja, hogy noha Kolbasa-t a füzéri uradalom határjárása²³ 1270-ben kétségtelenül említetlenül hagyja, mégiscsak létezett már ekkor is.²⁴

²³ ÁUO VIII. Pest 1870. 255–258.

²⁴ Vö. ÁMF I. 114.

Tibor Almási

Relics of Árpád-era documents in records dating from 1327

A considerable number of mediaeval Hungarian documents did not survive in their original form, but their contents are preserved in transcripts or references. During the preparation of the archives of the Angevin era, among documents dating from 1327, several relics of documents originally from the Árpád era came to light. These relics had earlier been either forgotten or they had not been utilized by scholars. This study gives an account of four documents which were issued by members of the Árpád dynasty: Queen Elizabeth, mother of Ladislaus IV. and Kings Béla IV. and Stephen V. The author publishes the transcribed text of a document issued by Queen Elizabeth and reconstructs the contents of three other lost documents on the basis of subsequent references.